

לח: רבינו תנאל

כל שעה פרק שני פסחים

מסורת הש"ס

(א) [לשיל ל. א.] (ב) סוספתא
 (ג) מלה פ"ח ה"ד. (ד) ל"ל
 (ה) [דברים טו.]
 (ו) [דברים טו.] (ז) [מנחות
 טו.] (ח) [שמות יב.]

תורה אור השלם

1. ושמרתם את המצות
 כי בעצם היום הזה
 הוצאתי את צבאותיכם
 מארץ מצרים ושמרתם
 את היום הזה לדורותיכם
 חקת עולמם: שמות יב יז
2. שבעת ימים מצות
 האכלי אך ביום הראשון
 חשיבותו שאר מיתות
 כי כל אכל חמץ ונכרתה
 הנפש הורא מישראל
 מיום הראשון עד יום
 השביעי: שמות יב טו

מוסף רש"י

מי שאכל באנינות.
 שומר לאכלו כשהוא
 איתו רביז ביה לחם אורי
 (לעיל דף טו.)

ושמרתם את המצות עבדו לה שמירה לשם מצה. כל שימור שאתה
 שמרתם שלם תמחין המכוון לשם מצה של מצה: ולא כו. דלא
 לשם מצה של מצות פסח עבדו לה אלא לשם מצה של זבח: שאינה
 נאכלת לשבעה. דלאחר יום

ובשר זבח מותר שלמיו ביום קרבנו
 וגו'. והיכא דלא נשחט עליהן הזבח
 אע"ג דעכשיו יש לה הימך לשבעה
 מיהו כי עבדה לאו לשם מצה הראויה
 למצוה איתכוון דמי עבדה אדעתא
 לאיפסולי ביום ובלילה עבדה ואית ליה
 לכי יוסף הא דרשה דרבא (ד) דענין
 שימור לשם מצוה ואשהו קרא סמיך
 ובהא פליגי דלי נמי איכין לה נמי
 לשימור מצת מצוה למיפק צה משום
 חודה ומשום מצה לא נפיק דבעי'
 שימור לשם מצה כל שצעה: ופסוק
 ליה. דאינה נאכלת לאוין ולמה לי קרא
 אחרינא דכל קדשים אסורין לאוין
 ביצמות (דף טז.) אחרי לן בק"ו מה
 מעשר הקל אמרה תורה? לא אכלתי
 בלחי בשך קדש חמור לא כל שכן:
 סבר לה כרבי עקיבא דאמר. לעיל
 (דף טז.) מצה של מעשר שני נפיק
 ואע"ג דאסור לאוין דלא דריש עוסי'
 לשון אורי אלא עני כמסורת: ופסוק
 ליה. כיון דדרש עני הא לאו מצה
 ענייה היא דהא ילושה בשמן: רביעי'
 הוה. חזי לוג שמן מביא לתורה וחזויה
 חזי לעשר חלות ועשר ריקין ומזיו
 לרביזה במסכת מנחות צפרק שמי
 מדות (דף טז.) ובמזירות לא היתה
 רבובה אלא חלות וריקין ולא היה
 מביא אלא רביעי' כדאמרינן נמי
 החס הלכך רביעי' שמן לעשרים
 חלות גדולות שנעשות משבע עשרות
 פחות שלש עשרות שזה הוא עשורן
 כדאמרינן החס בהמהוה (א) אין כאן
 עושר: ופסוק ליה דאין נאכלות ככל
 מושבות. אלא בירושלים דמחילת קדשים
 קלים לפנים מן החומה כדכתיב
 (דברים יב) ואלתה לפני ה' וגו' וכל
 נדריך אשר תדור ואש ילאו נפסלין
 דכתיב (שמות כג) ובשר בשדה טרפה
 וגו' כיון שיא' בשר חון למחילתו
 נאסר: זאת אומרם. מדלא נפקא ליה
 מכלל מושבותיכם (ב) קסבר חלות תורה

זאת אומרת חלות תורה וריקין נזיר. פ"ה דלא חמי כר"ש דאמר
 צפ"ק דמגילה (דף טו:) לא קרבו אלא פסחים ומוצות הקבוע
 להם זמן אכל שאין קבוע להם זמן לא וכפירשו משמע צפרק צמח
 דזבחים (דף קה.) דמתיא התם כל הנידר
 וכו' דברי ר' מאיר ומכמים אומרים לא
 קרבו אלא עולות ושלמים וכלבד רבי
 שמעון אומר אף ציבור לא הקריבו
 אלא חובות הקבוע להן זמן משמע
 דמורה ר' שמעון לחממים דלא קרבו
 מנחה ומזרות צמחה וקשה דצפ"ק
 דמגילה (דף טו:) תנן אין צין צמה
 גדולה לצמח קטנה אלא פסח זה
 הכלל כל שנידר ונידר קרב צמחה
 שאין נידר וכו' ואמר בגמרא מני ר"ש
 היא א"כ לר' שמעון קרבה מנחה
 צמחה לנידר ונידר הוא ומזרות נמי
 קרב לנידיה צמחה דהא ר"מ דקמי'
 בתיא לישנא כל שנידר ונידר קרב
 צמחה ונדר ריקין נזיר איכא צמחה
 דאמר התם מאי טעמא דר"מ אמר
 קרא לא תעשון ככל אשר אהטו
 עושים וגו' אמר להו משה כי עליהן
 לארץ ישרות אקריבו חובות לא
 אקריבו ומנחה ומזרות ישרות נינהו
 דמזרות גופיהו נידר ונידר הוא אע"ג
 דהקרבנות חובה וזבן מפרש התם
 דסברי אין מנחה צמחה ומזרות אע"ג
 נידר הוא מ"מ הקרבן חובה ונראה
 לר"י דה"פ דמתימין דמגילה דאין
 חילוק צין צמה גדולה לצמח קטנה
 אלא פסחים זה הכלל כל הנידר ונידר
 הקרב צמחה גדולה קרב צמחה קטנה
 וכל שאין נידר וכו' ולא נתיב אלא
 לפרש מה שזיה הגדולה לקטנה אכל
 יש נידר ונידר כמו מנחה ומזרות
 שאין קריבין לא כזו ולא כזו:

יושמרתם את המצות מצה המשתמרת לשם
 מצה יצתה זו שאין משתמרת לשם מצה אלא
 לשום זבח רב יוסף אמר אמר קרא ישבעת
 ימים מצות תאכלו מצה הנאכלת לשבעת
 ימים יצתה זו שאינה נאכלת לשבעת ימים
 אלא ליום ולילה תניא כוותיה דרבה ותניא
 כוותיה דרב יוסף תניא כוותיה דרבה יכול
 יצא ידי חובתו בחלות תורה וריקין נזיר
 תלמוד לומר ושמרתם את המצות מצה
 המשתמרת לשם מצה יצתה זו שאינה
 משתמרת לשם מצה אלא לשום זבח תניא
 כוותיה דרב יוסף יכול יצא אדם ידי חובתו
 בחלות תורה וריקין נזיר תלמוד לומר ישבעת
 ימים מצות תאכלו מצה הנאכלת לשבעת
 יצתה זו שאינה נאכלת לשבעה אלא ליום
 ולילה ותיפוק ליה מלחם עוני (א) מי שנאכל
 באנינות יצא זה שאינו נאכל באנינות אלא
 בשמחה סבר לה בר' עקיבא דאמר עני כתיב
 ותיפוק ליה דהוה ליה מצה עשירה אמר
 שמואל בר רב יצחק רביעי' היא ומתחלקת
 היא לכמה חלות ותיפוק ליה דאין נאכלות
 בכל מושבות אמר ריש לקיש זאת אומרת
 חלות תורה וריקין נזיר נאכלין בנוב ובעון
 יתניא אמר ר' אילעאי שאלתי את ר' אליעזר
 מהו שיצא אדם בחלות תורה וריקין נזיר
 אמר לי לא שמעתי באתי ושאלתי לפני ר'
 יהושע אמר לי הרי אמרו חלות תורה וריקין
 נזיר שעשאן לעצמו אין אדם יוצא בהן
 למכור בשוק יוצא בהן כשכאתי והרציתי
 דברים לפני ר' אליעזר אמר לי ברית הן הן
 הדברים שנאמרו לו למשה בסיני איכא
 דאמרי ברית הן הן הדברים שנאמרו לו
 למשה בסיני ולא טעמא בעיא וטעמא מאי
 אמר רבה כל לשוק אימולוכי מימולך אמר אי
 מודבן מודבן אי לא מודבן איפוק בהו אנא:
 מתני'

נאכלים בנוב ובעון. הקשה
 רבינו נקם א"כ היכי
 ממעט ציכורים מכלל מושבות והא
 ציכורים הוו חובה הקבוע להן זמן
 בזמן שמחה דמעלת עד החג מביא
 וקורא א"כ קריבים צנוב וגבעון כמו
 פסחים שהיו קריבים לכ"ע ויש לומר
 דציכורים הואלי יש להם זמן גדול כל
 כך לא חשיב זמן קבוע ורש"י מפרש
 דמשום הכי הוו ציכורים חובה
 שאין להן זמן קבוע כיון שאם אין לו פירות לא יביא ציכורים:
 (דף טו:) דלא קרב צנוב וגבעון דהיינו צמה גדולה אלא פסחים וחובות
 אלוותא

ולא חלפון.

הקבוע להן זמן אכל חובות שאין להן זמן קבוע לא ודלא כמ"ד צפרק צמח דזבחים (דף קה.) כאן וכו' צמה גדולה צנוב וגבעון וזמנה
 קטנה שהיה עושה צמח גנו לא קרבו ליחד אלא עולה ושלמים. ועל אומן שרק צמח צנוב וגבעון הוצרך להביא ראה ושמרתם את
 המצות וממנות תאכלו וגו' דלא נפקי מכלל מושבותיכם דאית להו הימך בכל מושבות שהיו יכולין להוליכן ככל מקום שירצו בזמן
 אכילתן דתנן צפרק צמח דזבחים (דף קה:) בלא לנוב וגבעון והתרו הנמות קדשי קדשים נאכלין לפנים מן הקלעים קדשים קלים ומעשר
 שני ככל ערי ישראל. עד שלא הוקם המשכן היו צמות מותרות ועבודה נצרכות משהוקם המשכן עבודה נצרכה ונאסרו הנמות עבדו
 את הירדן והוקבעו צנגל' ו' שביצבו ו' שחילקו היו הנמות מותרות בלא לשילה לאחר שחילקו והוקבע משכן שם נאסרו הנמות וכלהו
 מפרש מקראי צפרק צמח דזבחים (קמ:) חרבה שילה בימי עלי כשנשבה הארון נאכרן פלשתים בלא להן לנוב ולא היה שם משכן אלא בית של
 אגנים היה והוקבע שם מנחה הנחשת אכל ארון לא היה שם ששחזרוהו פלשתים עמד בקרית יערים עשרים שנה עד שמלך דוד והביאו
 לגיון וצניון עמד עד שנה שלמה בית המקדש כדכתיב (מ"א ה) וביאו הנהגים את ארון ברית ה' וגו' ומנחה הנחשת היה צנוב כל ימי
 שאול ושמאל כדכתיב (ש"א כ) ויאמר אין לחם חול אל תחת ידי כי אם לחם קודש (וגו') המוסרים מלפני ה' חרבה נוב על דבר זה שהרגס
 שאול מפני שנתנו לחם לדוד וכו' אלא להם לגבעון ויתן שם מנחה הנחשת עד שנה שלמה הבית כדכתיב בדברי הימים (ב' א): כרים.
 שזעה: ואיכא דאמרי. במתיה אמר ליה וי' הן הדברים כו' דלא בעי טעמא בהלכה למשה מסיני: וטעמא מאי. גמרא בעי לה. וטעמא
 מאי שעשאן למכור בשוק לנזירי חודה יוצא בהן אם לא מכרן הרי לא נשמרתם לשם מצה אלא לשם זבח: איפוק כזו אנא. ידי חובת מצה:
 מתני'